

nak, hogy egyik napról a másikra elveszti egzisztenciáját. Nézetünk szerint tehát a biztosítás — legyen az akármilyen intézmény — szolgáltatásainak megállapításánál nemcsak arra kell törekedni, hogy minél többféle szolgáltatást nyújtson, hanem elsősorban arra, hogy súlyos és hosszadalmas esetekben teljes ellenszolgáltatást adjon. Ha ugyanis a biztosító mindenféle szolgáltatásokra kötelezi magát, de csak úgy, hogy a mindenkori költségeknek csak egy bizonyos hányadát fedezi, akkor épen a legsúlyosabb esetekben jut a biztosított ügyvéd esetleg abba a helyzetbe, hogy nincsen segítve rajta, mert a különbözeteket ő fedezni nem tudja. A nagy biztosító intézetek legmodernebb ilyen biztosítási táblázata az ú. n. Katastrophen-tabelle ezeket a szempontokat tartotta szem előtt s a gyakorlatban be is vált. Az ügyvédi betegbiztosítás intézményét is így kell megvalósítani, akár tömegbiztosítás, akár önálló intézmény formájában valósul is meg, sőt azt hisszük, ha a Mabi keretén belül történnék a biztosítás, ott is el lehetne érni hasonló feltételeket.

Dr. Pályi Gyula.

Hozzászólás az ügyvédi költségrendszer reformjához. Az Igazságügyi miniszter Ur a parlamentben ismételten kifejtette, az igazságügyi tárca tárgyalásánál, ama tervét, hogy az ügyvédi költségmegállapítást egységesíteni kívánja és az ügyvédi munka díjazásánál új alapelveket kíván életbe léptetni.

Ezen mind gyakrabban hangoztatott elv arra kell, hogy kényszerítse, elsősorban az Ügyvédi Kamarákat, mint az ügyvédi kar, sajnos nem eléggé kidomborított, érdekképviselőit, hogy ezen miniszteri tervekhez megfelelő adatokkal támogatva, az ügyvédi kar érdekeinek megvédésére, hozzá tudjon szólni.

Az ügyvédi költségek minden etikai és honorárium jelzések mellett is, elsősorban arra szolgálnak, hogy azokból az ügyvéd meg tudjon élni. Ezt a materiális részt, azután csak színezik és külsejében változtatják meg, a megszerzés módozatait megszabó etikai és közfunkcionáriusi szabályok, de azért jelleget változtatni nem tudnak.

Az nem vitás tény, hogy az ügyvéd munkája az igazságszolgáltatásnak szerves alkotó eleme, amely elv teherrovatát az utóbbi idők igazságügyi rendeletei ismételten igénybe is vették és most már nemcsak jogszolgáltatási, de adminisztratív és kezelési szolgálat terén is.

Fentebb említettem, hogy az ügyvédi díjazás minden, a szabad egyezkedési elv leszögezése ellenére is, az esetek 99%-ában bírói megállapodás tárgya, mely megállapításnál, egyetlen az egész jogrendszerünkben, ügyvéd szakértő meghallgatása sehol előírva nincs. Pedig az illető bíró előtt az ügyvédnek perenkívüli, sőt perelőkészítő működése is, épp oly is-

meretlen terep, mint akár az orvos, vagy mérnök munkája. Ez utóbbi foglalkozási ágak honorárium pereiben egész természetes, hogy meghallgatják a Mérnöki Kamarát, vagy az Orvosszövetséget, sőt a nevezett kamarák és szövetségek díjszabását irányadóul is veszik. Ezzel szemben az igazságszolgáltatás törvényben megállapított szervénél, hol ugyancsak törvény állapítja meg a szabad egyezkedés elvét, soha meg nem hívták véleményadásra az Ügyvédi Kamarát, sőt felső bíróságaink ismételtén kimondották, hogy az Ügyvédi Kamara irányító díjszabása, külön kifejezett kikötés nélkül, a bíróságokra nézve nem kötelező. Orvosoknál, mérnököknél még ritkábban szokták a szakmai díjszabást irányadóul előzetesen kikötni, mint az ügyvédeké és mégis az esetek nagy többségében alapul fogadja el a bíróság, az érdekképviselő szakvéleményét.

Az itt előadott, szinte érthetetlen aversió, feltétlenül orvoslásra szorul és az ügyvédi költségek, munkadíji jellege, törvényi megállapítást kell, hogy nyerjen. Ez lenne tehát az első irányadó elv, bármilyen új rendezésnél.

Minden munkabér két fontos alkotó elemből tevődik össze: azon költségből, amennyibe magának a konkrét munkateljesítménynek az előállítása kerül, mellyel hasonló természetű az a költség, amelyből a munkateljesítmény előállítása alatt a munkavállaló és családja megél. A második elem pedig a haszon, melybe beleértendő a szellemi foglalkozású egyénnél, azon tőkének az amortizációja is, amibe az illető kiképzése került. A fenti ősrégi közgazdasági elv, melyet a kereskedelem és iparnál egész természetesnek talál minden hatóság, addig a szellemi szabadfoglalkozásuaknál, a „tiszteletdíj” jelleg kötelező szemérmessége mellett, alig érvényesült. A mai szörnyűséges gazdasági katasztrófának kellett jönnie, hogy a szabad foglalkozásuak nyíltan bevallják, miszerint ők munkát végeznek és ennek a munkának a megszabott díjazására, megélhetésük érdekében van szükségük. Az ügyvédek, orvosok és mérnököket úgyis egy hatalmas regie plus terheli, mely abban áll, hogy nekik irodájuk, rendelőjük és saját maguk külseje egy magasabb színvonal fenntartását követeli, mely bizonyos fok alá nem csökkenthető, úgy hogy ezen regie költségéhez szükséges összegeket a családjuk fenntartásához szükséges összegből kell elvonniok.

Az alábbiakban röviden ismertetem, sajnos a sokkal jobb 1931-es statisztikai adatok alapján összeállított regie költségeit, egy budapesti átlag ügyvédi irodának, a végső számadatok nélkül, mert hisz azok azóta lényegesen megváltoztak. Az 1931-es statisztika szerint a budapesti Ügyvédi Kamara tagjainak több mint fele 3—5 szobás lakásban lakik és irodája miatt kénytelen lakását is, a magas bérű forgalmas városrészekben

tartani, ahol a lakások évi bére 2.400—3.600 pengőig terjed. Irodáját és ezzel lakásának helyét legkevésbé az ügyvéd változtathatja, mert eltekintve a magas költözködési költségektől, minden helyváltásra érzékenyen reagál az iroda ügyforgalma. Irodaként lakásából átlag középarányosan számítva, a budapesti ügyvédek többsége, másfél szobát használ. Az erre eső bér, — fűtést, világítást, takarítást, tűz és betörés biztosítást számítva, — a mai leszállt bérek mellett is évi 1.200 pengőber átlag minimálisnak mondható. A telefon, csak az alapdíjat és kötelező évi 600 beszélgetést számítva, meghaladja az évi 200 pengőt, pedig azt hiszem nincs ügyvédi iroda, mely ennél többet ne fizetne. Ezzel szemben semminemű kedvezményben nem részesül, mint pl. az orvosok vagy köztisztviselők, pedig feltétlenül több ingyen munkát végez a köznek az ügyvéd, mint pl. egy fogorvos, vagy bakterológus, vagy egy köztisztviselő a lakásán.

A gépirónők átlagfizetése 50—150 pengő havonként, melyhez még Mabi és keresetadó járulék, ami együttesen évi minimális 1500 pengőt jelent.

Az irodaszer, papír, kötelező nyomtatványok, írógép karbantartás, évi 200 pengő.

Jogilapok, törvénytár, jogiegyesületi tagdíjak, évi 80 pengő.

Külön terhe a budapesti ügyvédségnek, a nagy távolságok miatt, a közlekedés, mely napi 4 uttal, évi 250 pengőben igazán minimálisan van számítva.

A minimális kamarai tagdíj és nyugdíj 150 pengő,

Minimális forgalmi és egyesített adók 200 pengő.

Ezekhez járul még a forgótőke jelleggel bíró, de az ügyvéd számára a mai viszonyok mellett nagy százalékban elveszettnek tekinthető, illeték és végrehajtó díj előlegezési kötelezettség, mely csak a budapesti központi kir. járásbíróóság ügyforgalmánál 1932. évben 1,200.000—420.000 pengőt tett ki, ami átlag minden ügyvédet kerek számban további évi 300 pengővel terhel.

Ezek csak az úgynevezett legszorosabb regieköltségek, melyeket az ügyvédnek feltétlenül viselnie kell, melyekben még nincsenek benne azon szintén ideszámító hasonló természetű kiadások, amik saját maga és családjának megélhetésére szükségesek.

Az ügyvédi költségek megállapításánál még más speciális, a foglalkozásból származó tényezőket is tekintetbe kell venni és pedig azt a, mondhatnám, veszélyességi koeficiensst, ami a be nem folyt, sőt egy jelentős %-ban teljesen elveszettnek tartandó ügyvédi költségek jelentenek. Egyetlen szabadfoglalkozású osztály sem végez annyi munkát hitelbe, mint éppen az ügyvéd.

Az ügyvédi költségek rendszerének reformjánál tehát elsősorban és feltétlenül tekintetbe veendő a fentiekben kifejtett, úgynevezett *feltétlen* regiek kiadások, melyeket az ügyvédnek mindenképen fizetnie kell. Ha tényleg komoly szándéka az igazságügyi kormányzatnak, az ügyvédi kar életlehetőségeinek a megteremtése, akkor minden eszközzel oda kell hatnia, hogy 'ekintetbe véve a budapesti bíróságok ügyforgalmát, úgy állapítsa meg Budapestre a perbeli és perenkívüli költségek *alappértékét*, hogy a bírósági ügyforgalomhoz mérten, legalább a fent kimutatott regiek kiadások fedezetet nyerjenek. A fedezetet nemcsak számszerűleg értem, hanem a befizetést biztosító további olyan intézkedések megtételével, melyek ezen költségeknek gyors és biztos befolyását a lehetőségig biztosítják. Értem ez alatt, az ügyvédi költségeknek soronkívüli, illetékmentes megállapítását, a végrehajtási eljárás megrövidítését és díjmentességét, fellebbezésre való tekintet nélküli végrehajthatóságát, és bizonyos százalékig a kötelező előlegadást stb. stb.

Regieköltségeket minden bíróság területére a helyi viszonyoknak figyelembevételével az ügyvédi Kamarák és a bíróság Elnöke együtt állapítanak meg, mert az természetes, hogy egy vidéki ügyvédnél ezek jóval kevesebbet tesznek ki, sőt egyes tételek teljesen hiányoznak. A regieköltségeken felül, a munkáért járó díjazás többi része lehetne azután, a végzett munka minőségének megfelelőleg, bírói kognitio tárgya, azonban az érdemleges és nem blankettáris ügyekben ezt, német mintára, külön ügyvédi munkaügyi bírák végeznék, kontradiktorius eljárással, szakúlnökökkel. Ha a szakmúknak van úlnökökre igénye, a jóval nagyobb közérdeket szolgáló ügyvédet ettől elzárni nem igazságos és nem méltányos.

Az itt előadottak csak alapelvek és céljuk az, hogy felhívják az igazságügyi hatóságok és az Ügyvédi Kamarák figyelmét arra, hogy a változott idők, változott intézkedéseket követelnek. A perrendtartások sorozatos novellái folyton újabb és újabb terheket raktak az ügyvédi kar vállára, újabb soha meg nem térülő készpénzkiadásokat és ugyanakkor ezekért, nem hogy adtak volna, de minden egyes intézkedés egy-egy további darab kenyeret tört le az ügyvédség amúgy is szűk kenyereéből. Az igazságügyi kormányzat soha semminemű megélhetési kedvezményt még az ügyvédeknek nem adott, még csak etikai értelemben sem, pl. ügyvédi immunitás védelme, a védő egyenjogúsítása az ügyésszel stb. stb., szükséges tehát, hogy az Ügyvédi Kamarák mint igazi érdekképviselői szervek, szakítsanak eddigi politikájukkal és önértzetesen szálljanak sikkra a reájuk bízott kari érdekek védelméért.

A feliratozó gravaminális politika 200 évvel ezelőtt sem ért semmit, de a mai idők szellemének megfelelő pontos ada-

tokkal felszerelt, kellő kari megmozdulással és sajtófelvilágosítással támogatott kívánsága az ügyvédségnek, feltétlenül eredményt fog elérni a kormányhatóságoknál is. *Dr. Hódy János.*

IRODALOM.

Dr. Nizsalovszky Endre: A kereskedelmi jog jogszabályai. (Grill-féle Kis Törvénytár 1. kötet.) A Grill-féle kis törvénytár első kötete gyanánt jelent meg dr. Nizsalovszky Endre: A Kereskedelmi Jog Jogszabályai című kötete. A testes kötet a tanuló ifjúság s a gyakorlati szakferfiak használatára van szánva. Legfőbb célja összegyűjteni mindazt, ami ma a kereskedelmi jog gyűjtőneve alá tartozik. S csak azok, akik az egész anyaggal foglalkoznak s akiknek foglalkozása vagy érdeklődése azt hozza magával, hogy keressék mi tartozik ma e tárgycsoport körébe, tudják kellően értékelni a szerzőre rótt feladatot. A Magyar Kereskedelmi Jognak csak törzse az 1875. évi XXXVII. törvénycikk. Messze elágazó ágai azok a törvények és rendeletek, amelyek a kilencvenes évektől kezdve törvény- és rendelettárunkba iktatva, azt kiegészítették és átalakították. Az egésznek színét és ízét pedig megadják azok a bírói határozatok, amelyek mint teljesülési- és elvi határozatok a törvények egyes rendelkezéseinek igazi értelmét kihámozzák. Nem könnyű feladat a magyar törvénytárból összeszedni mindazokat a rendelkezéseket, amelyek kereskedelmi jogi vonatkozásúak. A kereskedelmi törvényen kívül Nizsalovszky 35 törvényt és 18 rendeletet dolgozott fel könyvében. Minden egyes törvényt és rendeletet beledolgozott a törvény rendszere szerint szükséges és megfelelő helyre; minden egyes olyan rendeletet, amelynek a kereskedelmi jog szempontjából fontossága van, közöl. S e tekintetben annyira eljut napjainkig, hogy az ez évi május 1-én életbelépett védjegyügyi peres és nem peres eljárás tárgyában kiadott 19751/1933. K. M. számú rendeletet, valamint a részvénytársaságok, szövetkezetek stb. gazdaságosabb működésének elősegítéséről szóló ez év április 30-án életbelépett 4600/1933. M. E. számú rendeletet is hozza. A joggyakorlat tekintetében elsősorban az elvi és teljesülési határozatokra szoritkozik, egyébként csak oly ítéleteket közöl, amelyek a törvényi rendelkezés mai értelmének helyreállításához elengedhetetlenül szükségesek. Ahol az ítélet közlése sem látszik elegendőnek, rövid, világos és áttekinthető magyarázatokkal segít. E magyarázatok azt a további célt is szolgálják, hogy a különböző törvényhelyek közötti pár-